

نگاهی به رویکردهای تحلیلی و فراتحلیلی
در فلسفه تعلیم و تربیت

تالیف:

دکتر علی ایمان زاده
عضو هیات علمی دانشگاه ملایر

دکتر احمد سلحشوری
عضو هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا

LB	سلحشوری، احمد،
۱۴/۷	نگاهی به رویکردهای تحلیلی و فراتحلیلی در فلسفه تعلیم و تربیت /
۷۸ س ۸	تربیت /
۱۳۹۰	تالیف: احمد سلحشوری؛ علی ایمان زاده. -
	همدان: دانشگاه بوعلی سینا، ۱۸۰.
	۱۸۶ ص. شابک: ۰۰-۰۵۸-۱۲۸-۹۷۸-۶۰۰
	کتابنامه: ص ۲۰۵-۱۷۷
	۱. فلسفه تربیت- رویکردهای نوین، الف. ایمان زاده، علی، ب. عنوان.
	۳۷۰/۱

عنوان:	نگاهی به رویکردهای تحلیلی و فراتحلیلی در فلسفه تعلیم و تربیت
مولفان:	دکتر احمد سلحشوری، علی ایمان زاده
ویراستار علمی:	دکتر فرشاد سراجی
ناشر:	انتشارات دانشگاه بوعلی سینا
مدیر مسئول:	محمد جواد یداللهی قر
چاپخانه:	روشن
صفحه و قطع:	۲۱۲- وزیری
نوبت چاپ:	اول
نیراز:	۱۰۰۰
قیمت:	۵۶۰۰۰ ریال
تاریخ انتشار:	۱۳۹۰
شماره کتاب:	الف / ۲۲۹
شابک:	۰۰-۰۵۸-۱۲۸-۹۷۸-۶۰۰

کلیه حقوق برای انتشارات دانشگاه بوعلی سینا محفوظ است

- مراکز فروش در همدان: ۱. دانشگاه بوعلی سینا، اداره انتشارات تلفکس: ۰۸۱۱-۸۲۷۴۴۴۲
۲. خیابان شهید حسین فهمیده، روبروی پارک مردم، فروشگاه اداره انتشارات
۳. خیابان مهدیه روبروی خانه معلم- انتشارات دانشجو
- نمایندگی فروش در تهران: ۱. موسسه کتابیران، میدان انقلاب، خیابان لبافی نژاد غربی (بعد از چهار راه کارگر جنوبی)، بعد از فروشگاه شبلات، پلاک ۲۳۷ تلفن: ۶۶۹۲۶۶۸۷-۶۶۴۲۳۴۱۶
۳. نوپردازان، میدان انقلاب، خیابان لبافی نژاد، بین ۱۲ فروردین و اردیبهشت، پلاک ۲۰۶ تلفن: ۶۶۴۱۱۱۷۳-۶۶۴۹۴۴۰۹

فهرست مطالب

مقدمه..... ۱

فصل اول: نظریه تربیتی و فلسفه تعلیم و تربیت

- ۱-۱) مقدمه..... ۳
- ۱-۲) جهان بینی ارسطویی..... ۳
- ۱-۳) جهان بینی نیوتنی..... ۴
- ۱-۴) جهان بینی کوانتومی..... ۷
- ۱-۵) نظریه تربیتی..... ۹
- ۱-۶) ارتباط نظریه تربیتی و فلسفه تعلیم و تربیت..... ۱۵

فصل دوم: بررسی دیدگاه نیچه

- ۲-۱) مقدمه..... ۲۱
- ۲-۲) مبانی و خاستگاه اندیشه های تربیتی نیچه..... ۲۲
- ۲-۳) ماهیت انسان..... ۲۵
- ۲-۴) معرفت شناسی در دیدگاه نیچه..... ۲۸
- ۲-۵) فلسفه تربیتی نیچه..... ۳۱
- ۲-۶) رویکرد تربیتی نیچه از منظر دیگران..... ۳۲
- ۲-۷) نیچه و برنامه درسی..... ۳۳
- ۲-۷-۱) هدف تربیت..... ۳۳
- ۲-۷-۲) محتوا..... ۳۴
- ۲-۷-۳) فرایند یاددهی یادگیری با تاکید بر نقش معلم و دانش آموز..... ۳۵
- ۲-۷-۴) نقش معلم..... ۳۷
- ۲-۷-۵) دانش آموزان..... ۳۷

فصل سوم: فلسفه تحلیلی

- ۳-۱) مقدمه..... ۴۱
- ۳-۲) رویکردهای فلسفه تحلیلی..... ۴۲

- ۲۳.....(۳-۲-۱). منطق نمادین یا فلسفه کمبریج
- ۲۴.....(۳-۲-۲). پوزیتیویسم منطقی
- ۴۶.....(۳-۲-۲-۱). تمایز بین گزاره های تحلیلی و ترکیبی
- ۲۷.....(۳-۲-۲-۲). اصل تحقیق پذیری
- ۲۹.....(۳-۲-۲-۳). نقش مشاهده
- ۴۹.....(۳-۲-۲-۴). نقد
- ۵۰.....(۳-۲-۳). مکتب آکسفورد
- ۵۱.....(۳-۳). فلسفه تحلیلی تعلیم و تربیت
- ۵۲.....(۳-۳-۱). دوره تجربه گرایی منطقی
- ۵۲.....(۳-۳-۲). دوره پوزیتیویسم منطقی
- ۵۳.....(۳-۳-۳). دوره زبان و مکتب لندن
- ۵۴.....(۳-۳-۴). دوره کلیت گرایی و ترکیب
- ۵۵.....(۳-۳-۵). اهداف تعلیم و تربیت در دیدگاه تحلیلی

فصل چهارم: فمینیسم

- ۵۹.....(۴-۱). مقدمه
- ۶۱.....(۴-۲). رویکرد فمینیسم در تربیت
- ۶۳.....(۴-۳). مبانی رویکرد غمخواری
- ۶۳.....(۴-۳-۱). عاطفه گرایی
- ۶۵.....(۴-۳-۲). هستی گرا
- ۶۶.....(۴-۳-۳). پدیدار شناسی
- ۶۶.....(۴-۴). تربیت
- ۷۳.....(۴-۵). ویژگی های رویکرد غمخواری
- ۷۳.....(۴-۵-۱). محور قرار دادن نیازها و علایق دیگران
- ۷۳.....(۴-۵-۲). محور قرار دادن همدیگر
- ۷۴.....(۴-۵-۳). محور قرار دادن عاطفه

۷۵	 (۴-۵-۴) همدرد بودن با دیگران
۷۶	 (۴-۶) انواع خود از دیدگاه نادینگر
۷۶	 (۴-۶-۱) خود طبیعی یا غمخواری طبیعی
۷۷	 (۴-۶-۲) خود اخلاقی
۸۰	 (۴-۷) معلم
۸۲	 (۴-۸) روش های تربیتی
۸۲	 (۴-۸-۱) الگو دهی
۸۲	 (۴-۸-۲) گفتگو
۸۳	 (۴-۸-۳) عمل
۸۳	 (۴-۸-۴) تأیید

فصل پنجم: هرمنوتیک

۸۷	 (۵-۱) مقدمه
۸۹	 (۵-۲) دوره های هرمنوتیک
۸۹	 (۵-۲-۱) دوره کلاسیک
۹۰	 (۵-۲-۲) دوره مدرن
۹۱	 (۵-۲-۳) دوره پسامدرن
۹۴	 (۵-۳) تربیت از منظر گادامر

فصل ششم: ساختارگرایی و پساساختارگرایی

۱۰۳	 (۶-۱) مقدمه
۱۰۳	 (۶-۲) ساختارگرایی
۱۰۷	 (۶-۳) فیلسوفان پساساختارگرایی
۱۰۷	 (۶-۳-۱) ژاک دریدا
۱۰۸	 (۶-۳-۲) ژولیا کریستوا
۱۰۸	 (۶-۳-۳) میشل فوکو
۱۱۰	 (۶-۳-۴) رولان بارت

- ۱۱۰..... (۶-۳-۵). ژان فرانسوا لیوتار
- ۱۱۱..... (۶-۳-۶). گوناری
- ۱۱۱..... (۶-۴). ویژگی های پساساختارگرایی
- ۱۱۲..... (۶-۴-۱). تاکید بر شدن به جای بودن
- ۱۱۳..... (۶-۴-۲). قلمروزدانی و بازقلمروسازی
- ۱۱۵..... (۶-۴-۳). تاکید بر کثرت گرایی
- ۱۱۶..... (۶-۴-۳-۱). تفاوت و ناهمسانی
- ۱۱۸..... (۶-۴-۳-۲). فولدینگ
- ۱۲۰..... (۶-۴-۳-۳). ریزوم
- ۱۲۲..... (۶-۴-۳-۳-۱). اصل پیوند و ناهمگونی
- ۱۲۲..... (۶-۴-۳-۳-۲). اصل چندگانگی
- ۱۲۳..... (۶-۴-۳-۳-۳). اصل گسست نادلالت گر
- ۱۲۴..... (۶-۴-۳-۳-۴). اصل نقشه کشی و نقش برگردانی
- ۱۲۶..... (۶-۴-۳-۳-۵). اصل نفی دوآلسم و تضاد های دو گانه
- ۱۲۷..... (۶-۴-۳-۳-۶). اصل عدم تمرکز و نفی روابط سلسله مراتبی
- ۱۳۰..... (۶-۴-۳-۴). میل و تمنا
- ۱۳۲..... (۶-۴-۴). کوچ گرایی
- ۱۳۳..... (۶-۴-۵). ضدبازنمائی گرایی
- ۱۳۵..... (۶-۴-۶). رد تصویر جزمی از اندیشه
- ۱۳۷..... (۶-۴-۷). اهمیت زبان
- ۱۴۰..... (۶-۴-۸). نشانه شناسی
- ۱۴۲..... (۶-۵). تعلیم و تربیت پساساختارگرایی
- ۱۴۴..... (۶-۵-۱). دگرشدگی
- ۱۴۴..... (۶-۵-۲). تفاوت و ناهمسانی
- ۱۴۵..... (۶-۵-۳). ارتباط افقی و متقاطع

- ۱۴۶..... تفکر افقی (۶-۵-۴).....
- ۱۴۹..... برنامه درسی پسا ساختارگرانی (۶-۶).....

فصل هفتم: پست مدرنیسم

- ۱۵۷..... مقدمه (۷-۱).....
- ۱۵۸..... مدرنیسم (۷-۲).....
- ۱۵۸..... رنسانس (۷-۲-۱).....
- ۱۵۹..... روش علمی (۷-۲-۲).....
- ۱۵۹..... عقل محوری (۷-۲-۳).....
- ۱۶۲..... مقایسه ایده های مدرنیسم و پست مدرنیسم (۷-۳).....
- ۱۶۹..... پست مدرن (۷-۴).....
- ۱۷۱..... حوزه های فکری پست مدرن (۷-۵).....
- ۱۷۱..... ساختارگرایی (۷-۵-۱).....
- ۱۷۱..... پسا ساختارگرایی (۷-۵-۲).....
- ۱۷۶..... اصول مهم پست مدرن (۷-۶).....
- ۱۷۶..... اصل اول: نسبیّت گرایی (۷-۶-۱).....
- ۱۷۷..... اصل دوم: بی معنایی (۷-۶-۲).....
- ۱۷۷..... اصل سوم: شک اندیشی (۷-۶-۳).....
- ۱۷۷..... اصل چهارم: پلورالیسم (۷-۶-۴).....
- ۱۷۸..... اصل پنجم: بی خودیت (۷-۶-۵).....
- ۱۷۸..... معرفت شناسی (۷-۷).....
- ۱۸۰..... تربیت از منظر پست مدرن (۷-۸).....
- ۱۸۲..... ویژگی های تعلیم و تربیت پست مدرنیستی (۷-۹).....
- ۱۸۲..... ((۷-۹-۱)) ضد بنیادگرایی.....
- ۱۸۳..... تکثر گرایی (۷-۹-۲).....
- ۱۸۳..... ضد اقتدار گرایی (۷-۹-۳).....

۱۸۵..... مسئولیت مشترک (۷-۹-۴)

۱۸۵..... نقد (۷-۱۰)

www.ketab.ir

مقدمه:

فلسفه رو کردن به ذات و حقیقت چیزهاست و به افراد درباره عالم، آدم، خداوند، طبیعت، جامعه دیدی کم و بیش یکپارچه و همگانی می دهد، بنابراین تمام این موضوعات می تواند زمینه ایی برای ژرف اندیشی باشد. فلسفه همواره عنصر زندگی معنوی جامعه و حربه مبارزه با سطحی اندیشی بوده و هست. هر فلسفه ای فرزند روزگار خویش و ثمره تکامل فکری آن زمان است. یا به عبارتی فیلسوف فرزند زمانه خودش است. هر اندیشه ای در بستر زمانی و مکانی خاصی شکل می گیرد. مباحث فلسفی و اجتماعی با نقد یک رویکرد شکل می گیرند و ضمن تلاش برای ایجاد تغییر، تفکر پیشین را رد، تکمیل، بازسازی یا نوسازی می کنند. از این رو در مراحل گوناگون تاریخ بشریت، نظریات گوناگون فلسفی بوده است و موضوع و وظایف فلسفه همواره در حال دگرگونی بوده است. البته باید توجه داشت که ویژگی فلسفه طرح پرسش های بنیادی است و شاید بتوان گفت که ذات فلسفه فلسفی اندیشیدن است. از طرف دیگر یکی از مهمترین و هدفمندترین جریان ها در زندگی بشر تعلیم و تربیت است که تأثیر آن به گونه ای همه جانبه در ابعاد فکری، علمی، اخلاقی، هنری، مذهبی، اجتماعی و سیاسی در آدمی هویداست. علوم تربیتی شاخه ای بین رشته ای است که تحت تأثیر برخی رشته ها از جمله فلسفه، جامعه شناسی، روان شناسی، زیست شناسی و غیره است و از تأثیر جریانات سیاسی و تحولات اجتماعی نیز میرا نیست. تربیت معمولاً نقشی اساسی در تحول حیات فردی و اجتماعی انسان دارد و به اذعان کانت اگرچه تربیت دشوارترین مسأله آدمی است، اما تنها چیزی است که به وسیله آن آدمی زاده، انسان می گردد. تربیت زمانی می تواند معنا پیدا کند که افراد بتوانند آزادانه ارزش ها را انتخاب کنند و تحقق این امر در گرو اندیشیدن است و اندیشیدن هم در گرو فلسفه است.

فلسفه تعلیم و تربیت به عنوان یک رشته تحصیلی، در دانشگاه ها و مراکز علمی کشور دایر است و تعداد دانشجویانی که در این رشته علمی مشغول به تحصیل اند نیز قابل توجه است. اما به رغم وجود چنین امری، اکثر مراکز علمی و دانشگاهی ما از اندیشه های نو در زمینه فلسفه ی تعلیم و تربیت بی خبرند. کتاب های علمی و درسی موجود در این زمینه عمدتاً مربوط به اندیشه های فلسفی قبل از نیمه دوم قرن بیستم است. البته در سالهای اخیر تلاشهایی برای رفع این نقصان صورت گرفته است، ولی مسلماً پرداختن به این موضوع مستلزم تلاشهایی جدی تر و گسترده تری است. این کتاب به بررسی رویکردهای تحلیلی و فرا تحلیلی در فلسفه تعلیم و تربیت می پردازد.

اگر چه فصل اول و دوم این کتاب با عنوان دقیقاً همخوانی ندارند اما فصل اول به منظور آشنایی با ماهیت رشته علوم تربیتی و فلسفه تربیت آمده که بر همین اساس به بررسی ماهیت نظریه تربیتی و فلسفه تعلیم و تربیت و ارتباط نظریه تربیتی با فلسفه تعلیم و تربیت می پردازد و با توجه به این که دیدگاه های نیچه یک پارادایم فکری جدیدی در فلسفه ایجاد کرده است، به نحوی که می توان گفت تمام رویکردهای فرا تحلیلی متأثر از نظریات وی می باشند، بنابراین یک بخش مجزا تحت عنوان دیدگاه های نیچه در فصل دوم آورده شد. از فصل سوم به بعد به دو قسمت تحلیلی و فرا تحلیلی تقسیم می شوند که در فصل سوم به بررسی دیدگاههای فلاسفه تحلیلی و بخصوص فلاسفه تحلیلی تعلیم و تربیت می پردازد و فصول بعد هم به بررسی رویکردهای فرا تحلیلی می پردازد.

فصل چهارم و پنجم در ارتباط با فمینیسم و هرمنوتیک بحث شده است. فصل ششم به بررسی پساساختارگرایی به عنوان یک رویکرد فلسفی مهم و تاثیر گذار در تعلیم و تربیت پرداخته و در نهایت در فصل هفتم به صورت مجزا به بررسی رویکرد پست مدرن پرداخته شده است.

امید است که کتاب حاضر قدمی کوچک در این زمینه به حساب آید.
بدون شک این اثر خالی از اشکال نمی باشد، لذا از اندیشمندان، پژوهشگران، اساتید
و همه خوانندگان محترم تقاضا می شود که نظرات ارزشمند خود را به منظور غنا
بخشیدن به محتوای کتاب به آدرس الکترونیکی Ah.salahshoor@gmail.com

aliiman1356@gmail.com، ارسال نمایند.

سلحشوری- ایمان زاده

تیرماه ۱۳۹۰

www.ketab.ir